

UTR - Šačabahter

I. definicije

1) DKA

$$\text{dka} = (\mathcal{Q}, \Sigma, \delta, q_0, F)$$

$\mathcal{Q}$ - konačan skup stanja

$q_0 \in \mathcal{Q}$ - početno stanje

Σ - konačan skup učasnih znakova

$F \subseteq \mathcal{Q}$ - skup prihvatejivih stanja

δ - funkcija priječaza: $\mathcal{Q} \times \Sigma \rightarrow \mathcal{Q}$

$$\hat{\delta}: \mathcal{Q} \times \Sigma^* \rightarrow \mathcal{Q}$$

Σ^* - skup svih mogućih mizova učasnih znakova + ϵ

$$\cdot \hat{\delta}(q, \epsilon) = q$$

$$\cdot \hat{\delta}(q, wa) = \delta(\hat{\delta}(q, w), a)$$

$w \in \Sigma^*$ - miz učasnih znakova

$a \in \Sigma$ - učredni znak

2) NKA

$$\text{nka} = (\mathcal{Q}, \Sigma, \delta, q_0, F)$$

$\mathcal{Q}$ - konačan skup stanja

$q_0 \in \mathcal{Q}$ - početno stanje

Σ - konačan skup učasnih znakova

$F \subseteq \mathcal{Q}$ - skup prihvatejivih stanja

δ - funkcija priječaza: $\mathcal{Q} \times \Sigma \rightarrow 2^\mathcal{Q}$

$$\hat{\delta}: \mathcal{Q} \times \Sigma^* \rightarrow 2^\mathcal{Q}$$

$$\hat{\delta}(q, \epsilon) = \{q\}$$

$$\hat{\delta}(q, wa) = P = \{p \mid \text{za neko stanje } r \text{ iz } \hat{\delta}(q, w), p \text{ jest u } \delta(r, a)\}$$
$$\Rightarrow w \in \Sigma^*, a \in \Sigma ; P \subseteq \mathcal{Q}$$

3) $\mathcal{E}$ -NKA

$$\mathcal{E}\text{-NKA} = (\mathcal{Q}, \Sigma, \delta, q_0, F)$$

$\mathcal{Q}$ - konačan skup stanja

$q_0 \in \mathcal{Q}$ - početno stanje

Σ - konačan skup uveznih znakova

$F \subseteq \mathcal{Q}$ - skup privlačivih stanja

δ - funkcija prijelaza: $\mathcal{Q} \times (\Sigma \cup \{\epsilon\}) \rightarrow 2^{\mathcal{Q}}$

$$\hat{\delta}: \mathcal{Q} \times \Sigma^* \rightarrow 2^{\mathcal{Q}}$$

$\mathcal{E}$ -okruženje $\{q\}$ - skup stanja u koje možemo doći iz q s $n \geq 0$ $\mathcal{E}$ -prijelaza,

$\mathcal{E}$ -okruženje $\{q_1, q_2\} = \mathcal{E}$ -okruženje $\{q_1\} \cup \mathcal{E}$ -okruženje $\{q_2\}$

• $\hat{\delta}(q, \epsilon) = \mathcal{E}$ -okruženje $\{q\}$

• $\hat{\delta}(q, wa) = \mathcal{E}$ -okruženje (p)

$P = \{p \mid \text{za neko stanje } r \text{ iz } \hat{\delta}(q, w), p \text{ jest u } \delta(r, a)\}$

$w \in \Sigma^*, a \in \Sigma$

R - skup stanja

• $\delta(R, a) = \bigcup_{q \in R} \delta(q, a), R \subseteq \mathcal{Q} \text{ i } a \in \Sigma$

• $\hat{\delta}(R, w) = \bigcup_{q \in R} \hat{\delta}(q, w), R \subseteq \mathcal{Q} \text{ i } w \in \Sigma^*$

4) MoDka

$$\text{MoDka} = (\mathcal{Q}, \Sigma, \delta, \lambda, q_0)$$

$\mathcal{Q}$ - konačan skup stanja

$q_0 \in \mathcal{Q}$ - početno stanje

Σ - konačan skup uveznih znakova

λ - funkcija izlaza $\mathcal{Q} \rightarrow \Delta$

δ - funkcija prijelaza: $\mathcal{Q} \times \Sigma \rightarrow \mathcal{Q}$

Δ - konačan skup izlaznih znakova

$\Rightarrow$ za prazan uiz automat daje $\lambda(q_0)$

5) MeĐka

$$\text{MeĐka} = (\mathcal{Q}, \Sigma, \Delta, \delta, \lambda, q_0)$$

$\mathcal{Q}$ - konačan skup stanja

$q_0 \in \mathcal{Q}$ - početno stanje

Σ - konačan skup učasnih znakova

λ - funkcija izlaza: $\mathcal{Q} \times \Sigma \Rightarrow \Delta$

δ - funkcija prijekaza: $\mathcal{Q} \times \Sigma \rightarrow \mathcal{Q}$

Δ - konačan skup izlaznih znakova

$\Rightarrow$ za prazan niz automat ne daje izlaz

6) Petor zivna pravila za negativne izraze

- 1) $\emptyset$ jest regularni izraz i označava jezik $L(\emptyset)=\{\}$.
- 2) ϵ jest regularni izraz i označava jezik $L(\epsilon)=\{\epsilon\}$.
- 3) $\forall a \in \Sigma, a$ jest regularni izraz i označava jezik $L(a)=\{a\}$. Treba biti pažljiv, jer je istom oznakom a označen znak abecede Σ , regularni izraz i niz jedinične duljine koji je element jezika $L(a)$.
- 4) Ako su r i s regularni izrazi koji označavaju jezike $L(r)$ i $L(s)$, onda:
  - a) $(r+s)$ jest regularni izraz koji označava jezik $L((r)+s)=L(r)\cup L(s)$. Jezik $L((r)+s)$ nastaje unjom jezika $L(r)$ i $L(s)$. Često se koristi i oznaka $(r)(s)$. Druga oznaka koristi se za definiranje aritmetičkih izraza kako bi se ta oznaka razlikovala od oznake aritmetičkog operatora zbrajanja $+$.
  - b) $(r)(s)$ jest regularni izraz koji označava jezik $L((r)(s))=L(r)L(s)$. Jezik $L((r)(s))$ nastaje nadovezivanjem jezika $L(r)$ i $L(s)$.
  - c) $(r)^*$ jest regularni izraz koji označava jezik $L((r)^*)=L(r)^*$. Jezik $L((r)^*)$ nastaje primjenom Kleeneovog operatora nad jezikom $L(r)$.

7) Kontekstno vezisna gramatika

$$G = (V, T, P, S)$$

V - konačan skup nezavršnih znakova.

T - konačan skup završnih znakova, $P \cap T = \emptyset$

P - konačan skup produkcija oblika $A \rightarrow \alpha$; $A \in V$, α je niz znakova skupa $(V \cup T)^*$

S - početni nezavršni znak

8) Generativno stablo za gramatiku $G = (V, T, P, S)$

- 1) Čvorovi stabla označeni su znakovima iz $V \cup T \cup \{\epsilon\}$.
- 2) Korijen stabla označen je početnim nezavršnim znakom S .
- 3) Unutrašnji čvorovi označeni su nezavršnim znakovima $A \in V$.
- 4) Neka su čvorovi $n_1, n_2, \dots, n_k$ svi čvorovi djeca čvora n . Ako je čvor n označen znakom A i ako su čvorovi $n_1, n_2, \dots, n_k$ označeni znakovima $X_1, X_2, \dots, X_k$, onda je:
$$A \rightarrow X_1 X_2 \dots X_k$$
producija iz skupa P .
- 5) Znakom ϵ moguće je označiti samo list stabla. List stabla označen znakom ϵ je jedino dijete svog roditelja, odnosno dijete jednog od unutarnjih čvorova.
- 6) Listovi stabla označeni su znakovima iz skupa $T \cup \{\epsilon\}$ i čitani s lijeva na desno čine generirani niz jezika $L(G)$.

9) Desno / lijevo linearna gramatika

- desno linearna: $A \rightarrow wB$ ili $A \rightarrow w$
- lijevo linearna: $A \rightarrow Bw$ ili $A \rightarrow w$

w - niz završnih znakova

10) Chomskyan normalni oblik

$$A \rightarrow BC$$

$$A \rightarrow a$$

11) Greibachin normalni oblik

$$A \rightarrow \alpha x, \alpha \in V^*$$

12) Potiski automat

$$PA = (\mathcal{Q}, \Sigma, \Gamma, \delta, q_0, z_0, F)$$

$q_0 \in \mathcal{Q}$ - početna stanje

Q - konačan skup stanja

$z_0 \in Z$ - početni znak stoga

Σ - konačan skup učasnih znakova

$F \subseteq \mathcal{Q}$ - skup prihvatećih stanja

Γ - konačan skup znakova stoga

δ - funkcija prijelaza: $\mathcal{Q} \times (\Sigma \cup \{\epsilon\}) \times \Gamma \rightarrow \mathcal{Q} \times \Gamma^*$

→ konfiguraciju PA čine trenutno stanje, nepročitani dio učasnog vita i stog

Legenda 13) – 18):

:) → rezultat kontekstno neovisni jezik

:(→ rezultat nije kontekstno neovisni jezik

13) Unija dva kontekstno neovisna jezika :)

Gramatika $G_1=(V_1, T_1, P_1, S_1)$ koja generira jezik $L(G_1)$, $L(G_2)$ konstruira se na sljedeći način:

- 1) $V_3 = V_1 \cup V_2 \cup \{S_3\}$, gdje je $S_3 \notin V_1$ i $S_3 \notin V_2$, $V_1 \cap V_2 = \emptyset$.
- 2) $T_3 = T_1 \cup T_2$.
- 3) U skup produkcija $P_3 = P_1 \cup P_2$ dodaju se produkcije:
 $S_3 \rightarrow S_1 \mid S_2$.

14) Nadovezivanje dva kontekstno neovisna jezika :)

Neka gramatika $G_1=(V_1, T_1, P_1, S_1)$ generira jezik $L(G_1)$, a gramatika $G_2=(V_2, T_2, P_2, S_2)$ neka generira jezik $L(G_2)$. Gramatika $G_4=(V_4, T_4, P_4, S_4)$ koja generira jezik $L(G_4)=L(G_1)L(G_2)$ konstruira se na sljedeći način:

- 1) $V_4 = V_1 \cup V_2 \cup \{S_4\}$, gdje je $S_4 \notin V_1$ i $S_4 \notin V_2$, $V_1 \cap V_2 = \emptyset$.
- 2) $T_4 = T_1 \cup T_2$.
- 3) U skup produkcija $P_4 = P_1 \cup P_2$ dodaju se produkcija:
 $S_4 \rightarrow S_1 \mid S_2$.

15) Kleenov operator :)

Neka gramatika $G_1=(V_1, T_1, P_1, S_1)$ generira jezik $L(G_1)$. Gramatika $G_5=(V_5, T_5, P_5, S_5)$ koja generira jezik $L(G_5)=L(G_1)^*$ konstruira se na sljedeći način:

- 1) $V_5 = V_1 \cup \{S_5\}$, gdje je $S_5 \notin V_1$.
- 2) $T_5 = T_1$.
- 3) U skup produkcija $P_5 = P_1$ dodaju se produkcije:
 $S_5 \rightarrow S_1 \mid S_1 \mid \dots \mid S_1 \mid \epsilon$.

16) Supstitucija :)

Kontekstno neovisni jezici zatvoreni su s obzirom na supstituciju.

Prepostavimo da gramatika $G=(V, T, P, S)$ generira kontekstno neovisni jezik $L(G)$. Neka se svih završnih znakova u jeziku $L(G)$ zamjenje novimma kontekstno neovisnim jezikom $L'(G)$, gdje je $L \subseteq L'$. Broj k jest kardinalni broj skupa završnih znakova T . Neka gramatika $G'=(V, T, P, S)$ generira jezik $L'(G)$. Nastal jezik L' jest kontekstno neovisni jezik za koji je moguće konstruirati gramatiku $G''=(V', T', P', S')$ na sljedeći način:

- 1) U skup nezavršnih znakova V' stave se svi nezavršni znakovi gramatike G i nezavršni znakovi svih gramatika G_i :

$$V' = V \cup P_1 \cup P_2 \cup \dots \cup P_k, V \cap V_i = \emptyset, V \cap V_j = \emptyset, \text{ za } 1 \leq i < k, 1 \leq j < k, i \neq j$$
- 2) U skupu završnih znakova T' su samo završni znakovi gramatika G :

$$T' = T_1 \cup T_2 \cup \dots \cup T_k$$
- 3) Početni nezavršni znak S' jest početni nezavršni znak S gramatike G :

$$S' = S$$
- 4) U skup produkcija $P'=P_1 \cup P_2 \cup \dots \cup P_k$ dodaju se produkcije gramatike G koje se prethodno preuređu na sljedeći način:
U produkcijama gramatike G svaki završni znak a_i zamjenjen je početnim nezavršnim znakom S_i gramatike G .

17) Presjek i komplement :(

18) Presjek kontekstno neovisnog i regularnog jezika :)

Presjek kontekstno neovisnog jezika i regularnog jezika jest kontekstno neovisni jezik.

Pretpostavimo da kontekstno neovisni jezik L_1 prihvaca PA $M_1=(Q_1, \Sigma, \Gamma, \delta_1, q_0, Z_1, F_1)$, a da regularni jezik L_2 prihvaca DKA $M_2=(Q_2, \Sigma, \delta_2, p_0, F_2)$. Moguce je izgraditi PA $M'=(Q', \Sigma, \Gamma, \delta', q'_0, Z_0, F')$ koji prihvaca jezik prihvatljivim stanjem $L=L_1 \cap L_2$:

1) $Q'=Q_1 \times Q_2$.

2) $q'=[p_0, q_0]$.

3) $F'=F_2 \times F_1$.

4) Skup:

$$\delta'([p, q], a, X) \text{ sadrzi } ([p', q'], \gamma)$$

ako i samo ako za funkciju prijelaza DKA M_2 vrijedi:

$$\delta_2(p, a)=p'$$

a za funkciju prijelaza PA M_1 vrijedi:

$$(q', \gamma) \in \delta_1(q, a, X)$$

Ako a jest ϵ , onda je $p' = p$.

II. primjeni zadatka

1) minimizacija DKA, algoritam 1.

1) miću se nedohvatljiva stanja

2) algoritam 1.:

→ za svaka dva stanja provjeravamo jesu li istovjetna u ne sljedeći način:

	c	d	
p_0	p_0	p_3	0
p_1	p_2	p_5	0
p_2	p_2	p_7	0
p_3	p_6	p_7	0
p_4	p_1	p_6	1
p_5	p_6	p_5	0
p_6	p_6	p_3	1
p_7	p_6	p_3	0

Slika 2.10: DKA s istovjetnim stanjima

c   d

1) (p_0, p_1) p_0, p_2 p_3, p_5 $p_0, p_1 \notin F$

2) (p_0, p_2) p_0, p_2 p_3, p_7 $p_0, p_2 \notin F$

2) (p_3, p_5) p_6 p_5, p_7 $p_3, p_5 \notin F$

3) (p_3, p_7) p_6 p_3, p_7 $p_3, p_7 \notin F$

3) (p_5, p_7) p_6 p_3, p_5 $p_5, p_7 \notin F$

→ nema novih stanja → p_0 i p_1 su istovjetna stanja

2) minimizacija DKA, algoritam 2.

1) izbaciti nedohvatljiva

2) algoritam 2 → stanja dijelimo u grupe i odvajamo one koja za isti znak ne prelaze u istu grupu sve dok protimo sve stanja bez promjene podjele u grupe

3) minimizacija DKA, algoritam 3.

1) izbaciti nedohvatljiva

2) algoritam 3.:

	a	b	c	
q_0	q_4	q_1	q_5	0
q_1	q_2	q_3	q_4	0
q_2	q_1	q_3	q_2	1
q_3	q_4	q_1	q_4	0
q_4	q_3	q_1	q_2	1
q_5	q_2	q_4	q_1	1

1) označi X kod onih koja nisu iste prihvratljivosti: 1

2) radimo liste za neoznačene parove (a_i, b) :
→ ako par stanja (a_i, b) za neki ulazni znak prelazi u par stanja $(c_i, d) \neq (a_i, b)$ koji nije označen, onda u listu od (c_i, d) dodajemo (a_i, b) .

$(2, 4) : (0, 1), (1, 3)$

$(1, 3) : (0, 1), (2, 4)$

$(4, 5) : (0, 1), (0, 3)$

↓
ako (a_i, b) ne dodamo ni u jednu listu, označimo $(a_i, b) : 2$

3) označenim parom (a, b) za kojeg postoji ista
pa označena i sve iz liste od (a, b) : 3

4) ponovimo 2) i 3) dok u 2 ne
označimo ni jedno stanje

5) ne označeni parovi su istovjetni.

4) NKA $\rightarrow$ DKA

NKA: $M(\mathcal{P}, \Sigma, \delta, q_0, F)$

DKA: $M'(\mathcal{Q}', \Sigma', \delta', q_0', F')$

1. $\mathcal{Q}' = 2^{\mathcal{P}}$, tj. skup svih podskupova skupa stanja NKA $\mathcal{P}$ označenih kao $[p_0, p_1, \dots, p_j] \in \mathcal{Q}'$, a $p_k \in \mathcal{P}$

2. F' je skup svih $[p_0, p_1, \dots, p_j] \in \mathcal{Q}'$ gdje je barem jedan $p_k \in F$

3. $q_0' = [q_0]$

4. $\delta'([p_0, p_1, \dots, p_j], a) = [r_0, r_1, \dots, r_i] \Leftrightarrow \delta(\{p_0, p_1, \dots, p_j\}, a) = \{r_0, r_1, \dots, r_i\}$
 $a \in \Sigma$

5) ϵ -NKA $\rightarrow$ NKA

ϵ -NKA: $M(\mathcal{P}, \Sigma, \delta, q_0, F)$

NKA: $M'(\mathcal{Q}, \Sigma', \delta', q_0', F')$

1. $\mathcal{Q}' = \mathcal{P}$

2. $q_0' = q_0$

3. $F' = F \cup q_0$ ako $\exists q \in \epsilon\text{-otmučenje}\{q_0\}$ t.d. $q \notin F$

4. $\delta'(q, a) = \hat{\delta}(q, a) = \epsilon(\delta(\epsilon(q), a))$, $\forall a \in \Sigma$ i $\forall q \in \mathcal{P}$

6) regуларни изрази

$$x^+ + \epsilon = x^* \quad x x^* = x^+$$

$$x^* x^* = x^* \quad (x^* + yy^*)^* = (x+y)^*$$

$$(x^*)^* = x^* \quad y^*(x+y)^* = (x+y)^*$$

7) Mooreov automat koji ispisuje ostatak dijeljenja

$$\text{ostatak}_{n+1} = (\text{ostatak}_n * \text{baza} + \text{znamenka}_{n+1}) \% \text{djelitec}$$

8) Moore $\rightarrow$ Mealy

$$1. N' (q, a) = \lambda(\delta(q, a))$$

9) Mealy $\rightarrow$ Moore

$$1. Q' = Q \times \Delta, [q, b] \in Q', q \in Q; b \in \Delta$$

$$2. q_0' = [q_0, b_0], b_0 \text{ poizvoljni element skupa } \Delta$$

$$3. \delta'([q, b], a) = [\delta(q, a), \lambda(q, a)], q \in Q, b \in \Delta, a \in \Sigma$$

$$4. \lambda'([q, b]) = b; q \in Q, b \in \Delta$$

10) Konstrukcija ϵ -NFA na temelju reg. izraza

$$1) \emptyset \rightarrow L(\emptyset) = \{\}$$

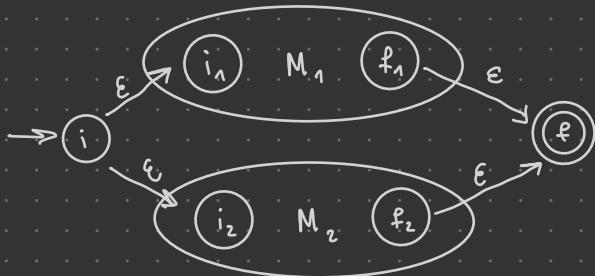
$$2) \epsilon \rightarrow L(\epsilon) = \{\epsilon\}$$

$$3) a \rightarrow L(a) = \{a\}$$

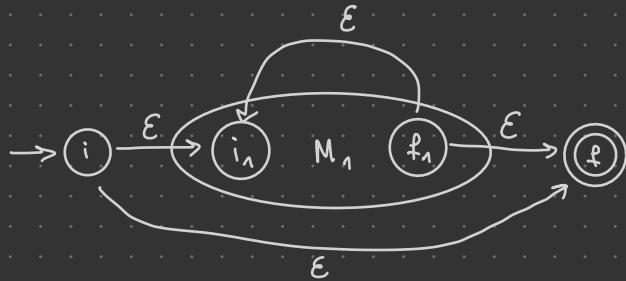
$$4) r_1 + r_2 \rightarrow L(r_1 + r_2) = L(r_1) \cup L(r_2)$$

$$5) r_1r_2 \rightarrow L(r_1r_2) = L(r_1)L(r_2)$$

$$6) r_1^* \rightarrow L(r_1^*) = L(r_1)^*$$

$$11) DKA \rightarrow G$$

$$DKA = (\mathcal{Q}, \Sigma, \delta, q_0, F)$$

$$G = (V, T, P, S)$$

$$1. \quad T = \Sigma$$

$$2. \quad V = \mathcal{Q}$$

$$3. \quad S = q_0$$

$$4. \quad \delta(A, \alpha) = B \Rightarrow A \rightarrow \alpha B$$

$$5. \quad A \in F \Rightarrow A \rightarrow \varepsilon$$

$$12) \text{jednostavná gramatika} \rightarrow NKA$$

$$G = (V, T, P, S) \quad P = \{\text{oběžka } A \rightarrow \alpha B \text{ i } A \rightarrow \varepsilon\}$$

$$NKA = (\mathcal{Q}, \Sigma, \delta, q_0, F)$$

$$1. \quad \Sigma = T$$

$$2. \quad \mathcal{Q} = V$$

$$3. \quad q_0 = S$$

$$4. \quad A \rightarrow \alpha B \Rightarrow \delta(A, \alpha) = \delta(A, \alpha) \cup \{B\}$$

$$5. \quad A \rightarrow \varepsilon \Rightarrow A \in F$$

13) desno - linearna $\rightarrow$ NLA

$$1. A \rightarrow w \Rightarrow A \rightarrow w[\varepsilon] + [\varepsilon] \rightarrow \varepsilon$$

$$2. A \rightarrow a_1 \dots a_n B \quad n > 1 :$$

Upr. $A \rightarrow bbaB \Rightarrow A \rightarrow b[b a B] + [b a B] \rightarrow b[a B] + [a B] \rightarrow a B$

3. primijeni tranzitivnost:

$$A \rightarrow B + B \rightarrow B \Rightarrow A \rightarrow B$$

$$A \rightarrow B + B \rightarrow y \Rightarrow A \rightarrow y$$

14) lijevo - linearna $\rightarrow$ E-NLA

$$1) \text{ obrni sve pravljaze } A \rightarrow a \Rightarrow A \rightarrow a^R$$

$$2) izvedi postupak 13$$

3) zamijeni početno i prihvatejivo stanje i okreni grane

15) traženje živih znakova.

$\rightarrow$ idu u nazad od produkcija koje desno imaju sano završne znakove pa do onih koje imaju desno sano završne ili žive nezavršne

16) izbacivanje bestkorisnih znakova

1) izbaci mrtve

2) izbaci nedohvatljive.

17) desno - linearna $\rightarrow$ lijevo linearna

Dodaju se prjelazi iz znaka F u sve nezavršne znakove koji na desnoj strani imaju isključivo završne znakove ili ε-produkcije:

za $A \rightarrow \varepsilon$	$\Rightarrow$	$F \rightarrow A$	$A \in V$
za $A \rightarrow a_1 a_2 \dots a_n$	$\Rightarrow$	$F \rightarrow A a_1 a_2 \dots a_n$	$A \in V, a_i \in T$

U svim ostalim produkcijama okrene se redoslijed generiranja međunizova tako da produkcije generiraju nizove od kraja prema početku:

za $A \rightarrow B$	$\Rightarrow$	$B \rightarrow A$	$A, B \in V$
za $A \rightarrow a_1 a_2 \dots a_n B$	$\Rightarrow$	$B \rightarrow A a_1 a_2 \dots a_n$	$A, B \in V, a_i \in T$

U skup produkcija LLG dodaje se produkcija $S \rightarrow \varepsilon$ koja u LLG jedina završava generiranje niza.

$$+ F \Rightarrow S' \quad i \quad S \Rightarrow F$$

(8) pretvorba u Chomskyja

1) sve završne znakove s desnih strana produkcija zamijeni nezavršnim i dodaj produkciju za taj nezavršni

$$\text{npr. } S \rightarrow 1BC \Rightarrow S \rightarrow JBC + J \rightarrow 1$$

2) sve mizore s > 2 nezavršna znaka s desne strane zamijeni i grupiraj u produkcije po 2

$$\text{npr. } S \rightarrow ABC \Rightarrow S \rightarrow D_1C + D_1 \rightarrow AB$$

(9) pretvorba u Greibachović

$$\begin{array}{lll} \text{npr. } S \rightarrow AB & A \rightarrow BS & B \rightarrow SA \\ & A \rightarrow b & B \rightarrow a \end{array}$$

1) $S \rightarrow D_1, A \rightarrow D_2, B \rightarrow D_3$

$$\begin{array}{lll} D_1 \rightarrow D_2D_3 & D_2 \rightarrow D_3D_1 & D_3 \rightarrow D_1D_2 \\ D_2 \rightarrow b & & D_3 \rightarrow a \end{array}$$

2) za svaku $D_i \rightarrow D_jD_k$ mora biti $j > i$, a to nije radno zamijene

$$D_3 \rightarrow D_1D_2 \quad 1 < 3! \rightarrow \text{uvrštimo } D_1 \rightarrow D_2D_3$$

$$\bullet \quad D_3 \rightarrow D_2D_3D_2 \quad 2 < 3! \rightarrow \text{uvrštimo } D_2 \rightarrow D_3D_1 \text{ i } D_2 \rightarrow b$$

$$\bullet \quad D_3 \rightarrow D_3D_1D_3D_2 \quad 3 = 3 \rightarrow \text{eijes rekurzivna}$$

$$D_3 \rightarrow bD_3D_2$$

3) rješavamo eijem rekurzivnu strukturu u novoj produkciji C_3

$$\begin{array}{l} D_3 \rightarrow D_3 \underline{D_1 D_3 D_2} \rightarrow \text{om produkciju izbacujemo} \\ \downarrow \\ C_3 \rightarrow D_1 D_3 D_2 \end{array}$$

$$C_3 \rightarrow D_1 D_3 D_2 C_3$$

+ za sve s D_3 na eijem strani dodamo kopiju s C_3 na kraju

$$D_3 \rightarrow b D_3 D_2 D_3 C_3$$

$$D_3 \rightarrow a C_3$$

4) D_3 je rješen:

$$D_3 \rightarrow b D_3 D_2 D_3 \quad D_3 \rightarrow a \quad \checkmark$$

$$D_3 \rightarrow b D_3 D_2 D_3 C_3 \quad D_3 \rightarrow a C_3 \quad \checkmark$$

5) rješavamo ostale D_i u nazad

- rješimo D_2 uvrstavanjem D_3

$$D_2 \rightarrow \underline{D_3} D_1 \Rightarrow D_2 \rightarrow \underline{b D_3 D_2 D_3} D_1 \quad \checkmark \quad D_2 \rightarrow \underline{a} D_1 \quad \checkmark$$

$$D_2 \rightarrow \underline{b D_3 D_2 D_3 C_3} D_1 \quad \checkmark \quad D_2 \rightarrow \underline{a C_3} D_1 \quad \checkmark$$

$$D_2 \rightarrow b \quad \checkmark$$

- rješimo D_1 uvrstavanjem D_2 ili D_3

$$D_1 \rightarrow \underline{D_2} D_3 \Rightarrow D_1 \rightarrow \underline{b D_3 D_2 D_3} D_1 D_3 \quad \checkmark \quad D_1 \rightarrow \underline{a} D_1 D_3 \quad \checkmark$$

$$D_1 \rightarrow \underline{b D_3 D_2 D_3 C_3} D_1 D_3 \quad \checkmark \quad D_1 \rightarrow \underline{a C_3} D_1 D_3 \quad \checkmark$$

$$D_1 \rightarrow \underline{b D_3} \quad \checkmark$$

6) rješimo produkcije dodane rješavanjem rijetke rekurzije

$$C_3 \rightarrow \underline{D_1 D_3} D_2 \Rightarrow C_3 \rightarrow \underline{b D_3 D_2 D_3} D_1 D_3 D_3 D_2 \quad \checkmark \quad C_3 \rightarrow \underline{a D_1 D_3} D_3 D_2 \quad \checkmark$$

$$C_3 \rightarrow \underline{b D_3 D_2 D_3 C_3} D_1 D_3 D_3 D_2 \quad \checkmark \quad C_3 \rightarrow \underline{a C_3} D_1 D_3 D_3 D_2 \quad \checkmark$$

$$C_3 \rightarrow \underline{b D_3} D_3 D_2 \quad \checkmark$$

$$C_3 \rightarrow \underline{D_1 D_3 D_2} C_3 \Rightarrow C_3 \rightarrow \underline{b D_3 D_2 D_3} D_1 D_3 D_3 D_2 C_3 \quad \checkmark \quad C_3 \rightarrow \underline{a D_1 D_3} D_3 D_2 C_3 \quad \checkmark$$

$$C_3 \rightarrow \underline{b D_3 D_2 D_3 C_3} D_1 D_3 D_3 D_2 C_3 \quad \checkmark \quad C_3 \rightarrow \underline{a C_3} D_1 D_3 D_3 D_2 C_3 \quad \checkmark$$

$$C_3 \rightarrow \underline{b D_3} D_3 D_2 C_3 \quad \checkmark$$

7) produkcije $\checkmark$ su u Greibachinom normalnom obliku

20) PA prihvatejivim stanjem $\rightarrow$ PA praznim stogom

1) dodajemo znak Σ kojem PA M_1 ne može stići sa stoga
 $\downarrow$

početni znak PA N_2

dodajemo i stanje q_p koje omogućuje prelazak PA N_2 u početnu konfig.
PA N_1
 $\Rightarrow$ početno stanje PA M_2

$$\rightarrow \delta' (q_p, \Sigma, z) = (q_0, t_2)$$

2) u skup $\delta' (q_0, a, z)$ stavimo sve elemente skupa $\delta (q_0, a, z)$

3) u skup $\delta' (q_0, \Sigma, z)$ dodajemo $(q_e, \Sigma) \quad \forall q \in F \quad \forall z \in \Gamma$

4) u skup $\delta' (q_0, \Sigma, z)$ dodajemo $(q_e, \Sigma) \quad \forall z \in \Gamma$

21) PA praznim stogom $\rightarrow$ PA prihvatejivim stanjem

1) $\delta' (q_0, \Sigma, x_0) = \{(q_0, z_0, z_0)\} \Rightarrow$ isto kao 1) ↑

2) u skup $\delta' (q_0, a, z)$ stavimo sve elemente skupa $\delta (q_0, a, z)$

3) u skup $\delta' (q_0, \Sigma, z_0)$ dodajemo $(q_F, \Sigma) \quad \forall q \in Q$

22) $G \rightarrow PA$

1) petrovimo G u Greibachin normalni oblik

2) za svaki priječaz u obliku $A \rightarrow a\alpha$ dodajemo priječaz

$$\delta (q, a, A) \rightarrow (q, \alpha)$$

3) za svaki priječaz u obliku $A \rightarrow a$ dodajemo priječaz

$$\delta (q, a, A) \rightarrow (q, \epsilon)$$

23) $PA \rightarrow G$

1) za početno stanje S definiramo priječaze

$$S \rightarrow [q_0, z_0, q] \quad \forall q \in P$$

2) za svaki $\delta (q_i, a, x) = (q_k, ABC..z)$ dodajemo priječaze

$$[q_i, x, q_e] \rightarrow a [q_k, Aq_f] [q_e, Bq_g] \dots [q_j, z, q_e]$$

3) za svaki $\delta(q_i, a, x) = (q_f, \epsilon)$ dodajemo prelaz

$[q_j x q_f] \rightarrow a$

4) izbacimo mrtva i nedohvatajiva stanja

5) zamjenimo oznake stanja s $A, B, \dots, Z$